

V REKONSTRUIRANI PALAČI SABINI-GRISONI V KOPRU BOSTA SVOJE DEJAVNOSTI V PRIHODNJEM LETU OPRAVLJALA KAR DVA DNEVNA CENTRA

Rekonstrukcija palače Sabini-Grisoni na Vergerijevem trgu v Kopru poteka po začrtani časovnici. Po zaključku obsežnih gradbenih in restavratorskih delih bosta prihodnje leto v prostorih, prežetih z bogatimi zgodovinskimi odkritji, dnevne aktivnosti izvajala Slovensko združenje za duševno zdravje - dnevni center ŠENT Koper (ŠENTMAR) in Obalni dom upokoencev Koper, ki je poleg MOK tudi soinvestitor prenove.

Mojstrsko izdelani spiralasti dimnik

ŽE IZVEDENA RUŠITVENA DELA IN STATIČNA SANACIJA

Zaradi starosti in dotrajanosti stavbe, ki jo poznamo pod imenom Sabini-Grisoni, ta stoji v nizu stavb vzdolž ulice za koprsko občinsko stavbo, so to poletje stekla rekonstrukcijska dela. Do danes so po besedah vodje projekta izvajalskega gradbeno-inženirskega podjetja **Makro 5 gradnje d.o.o., Mihe Zadela**, v večji meri zaključili z rušitvenimi deli, ki so obsegala rušitev obstoječe talne plošče in predelnih sten, odstranitev medetažnih lesenih plošč ter odstranitev dotrajanega dela lesene strešne konstrukcije. Prav tako se je na objektu že izvedla obsežna statična sanacija s podbetoniranjem celotnih temeljev, izvedle so se nova talna in medetažna plošča ter nosilne stene, pripravil se je notranji dvigalni jašek. Trenutno poteka zamenjava dela strešne konstrukcije, odbija se dotrajani fasadni omet, ki ga bo nadomestil nov enakega videza. V prihodnjih tednih bo sledilo injektiranje sten v pritličju in izvajanje ometov ter fiksiranje poslikanih delov notranjosti stavbe.

Slednje bo izvedel ZVKDS.

Investicijo skupno vodita Mestna občina Koper, ki je naložbo prijavila tudi na razpis za pridobitev sredstev iz naslova Celostnih teritorialnih naložb, ter Obalni dom Upokoencev, ki je sredstva uspešno pridobil s prijavo projekta na Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo, namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva/začasnih namestitvev za starejše Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti oktobra lani.

PROSTORI, NAMENJENI DNEVNIMA CENTROMA ZAVODA ŠENT IN OBALNEGA DOMA UPOKOJENCEV

V prenovljeni palači bosta prostora za svoje dejavnosti dobila dnevni center ŠENT Koper ter Obalni dom upokoencev Koper. Oba zavoda bosta v prostore umestila svoje dnevne aktivnosti. Odgovorna projektantka **Lučka M. Lesjak Soklič** obrazloži funkcionalno zasnovano prostorov: »Dnevni center za zagotavljanje dnevnih oblik varstva starejših od petinšestdeset let bo umeščen v delu pritlične etaže in bo

obsegal vse potrebne prostore za opravljanje tovrstne dejavnosti. Drugi del pritličja bo namenjen društvu ŠENT. V prvem nadstropju bodo razporejene večnamenska dvorana, predavalnica in sejna soba. V preostalem delu prvega nadstropja in mansarde bodo pisarne in sanitarni prostori. V začetku predvideno zunanjo dvizžno ploščad, namenjeno predvsem dostopu gibalno oviranih oseb v I. nadstropje, smo umestili v notranjost stavbe.« Zunanja podoba stavbe bo ostala nespremenjena. Ohranile se bodo vse profilacije na objektu; torej obstoječi profiliran venec, horizontalni okrasni rob pri terasi podhoda ter vse erte okoli okenskih in vratnih odprtih. Velika posebnost palače je tudi spiralasti dimnik. Takšna primerka sta v Kopru le dva. Lesjak Sokličeva še dodaja: »Nekdanji palači Sabini-Grisoni bomo z rekonstrukcijo in prenovo prostorov delno povrnili tako njen vsebinski koncept, predvsem pa stavbo prezentirali na način, ki ji pristaja. Največji izziv pri projektiranju je bilo prav odkrivanje kvalitetnih zgodovinskih plasti stavbe, ki so se z napredovanjem del razkrivale in vkomponiranje le-teh v nov koncept prenove.«

Navdušenja nad bodočimi novimi prostori ne skriva niti direktorica Obalnega doma upokoencev, **Neva Tomažič**, ki poudarja, da bo dnevna oskrba prilagojena individualnim potrebam predvideno petnajstih uporabnikov, z namenom dviga kakovostno življenja. Poleg tega bo nov dnevni center služil tudi kot dostopna informacijska točka za starejše in njihove sivoce, ki velikokrat potrebujejo koristne napotke in informacije. Navprašanje, kaj ODU pomenijo novi prostori, odgovarja: »Pomenijo nam predvsem uresničevanje dolgoročne vizije krepitve storitev, s katerimi se želimo še bolj približati lokalnemu prebivalstvu ter skupaj z lokalno skupnostjo slediti začrtani poti preoblikovanja v regijski center, ki starejšim ponuja tako institucionalne kot skupnostne oblike storitev.«

Tudi v društvu ŠENT se novih prostorov

Vrhnji del novoveške cisterne in kanal, speljan vanjo. Foto arhiv Avgusta d.o.o.

izredno veselijo. »Nove večje prostore bomo uporabljali za izvajanje programa dnevnega centra enote Šentmara. Manjši prostori pa bodo namenjeni individualnim osebnim in telefonskim pogovorom z uporabniki in njihovimi svojci in pisarnam za zaposlene. Ena od pisarn bo zasedel program Mreža stanovanjskih skupin. Ta program je namenjen preprečevanju in reševanju socialnih stisk posameznih ranljivih skupin prebivalstva. Namenjen je polnoletnim osebam, ki nimajo primerne bivalne okolja in zaradi težav v duševnem zdravju potrebujejo strokovno pomoč in podporo za samostojno življenje v skupnosti,« obrazložita strokovni sodelavki Dorotea Žigon in Neva Kozlovič-Žigante, ki si želita, da bi se delovanju društva pridružili tudi novi prostovoljci in vsi željni njihove družbe.

ODKRITE NAVDUŠUJOČE ARHEOLOŠKE OSTALINE

V času rušitvenih del so bile v in ob palači odkrite zanimive arheološke ostaline, ki med drugim pričajo o poseljenosti teritorija že v času pozne antike. »Analize najdenih ostalin sicer še niso dokončane, potrebno je pregledati še najdeno keramiko in izdati končno poročilo. S strokovnega vidika je najzanimivejša najdba cisterne in zidov, ki so jo obkrožali, kar pričča o tem, da je bila sedanja notranjost poslopja v

novoveškem času dvorišče. Poleg omenjene cisterne je bil odkrit tudi novoveški kamniti kanal z opečnato konstrukcijo – kanalizacija, ki je bila prav tako kot cisterna ob širitvi objekta proti severu in jugu kasneje zazidana. Odkrite ostaline dopolnjujejo arheološko podobo novoveškega Kopra, medtem ko je skeletni grob, odkrit ob zunanjem delu stavbe, najverjetneje del poznoantičnega grobišča, ki je bil v sklopu prenove hiše na Vergerijevem trgu 3, raziskan že leta 2018. Antropološka analiza je pokazala, da je najdeno okostje žensko. Do končnega poročila ga bomo hranili v naših prostorih, kasneje pa ga bomo predali pristojnemu muzeju,« je povedala univ. dipl. arheologinja **Ines Klokočovnik** iz podjetja Avgusta d.o.o., ki je po navodilu Zavoda za varstvo kulturne dediščine Piran in Mestne občine Koper opravilo obsežne arheološke raziskave. Ostale najdbe v notranjosti palače so pristojni ustrezno zaščitili, čeznje pa je izvajalsko podjetje že izvedlo temeljenje.

STAVBA V MINULEM TEDNU TUDI URADNO VPISANA V REGISTER KULTURNE DEDIŠČINE

Stara gotška stavba, ki je tudi spomeniško zaščitena in je del koprsko kulturne dediščine, je bila v minulem tednu uradno vpisana v nacionalni register kulturne dediščine, ki je osrednja zbirka podatkov o dediščini Slovenije. Po besedah odgovorne konservatorke **ZVKDS iz območne enote Piran Katje Košuta** se stavba v registru pridružuje svoji sosedji, ki zaključuje niz kulturno pomembnih stavb na tem območju Kopra. Na pročelju omenjene sosednje meščanske stavbe je mogoče zaslediti tudi grb družine Sabini iz šestnajstega stoletja. Odgovorna konservatorka je z naslednjimi besedami pospremila pomembna odkritja v palači, predvsem stenske in stropne poslikave: »Palača je sestavljena iz več objektov (vsaj treh) in je v osnovi najverjetneje iz petnajstega stoletja, današnji izgled pa je dobila ob predelavi med osemnajstim in devetnajstim stoletjem. V to obdobje je datirana tudi polkrožna okenska odprtina z vitražem na ohranjenem osrednjem kamnitem stopnišču. Poslikave v prvem nadstropju težko definiramo, saj niso dovolj odkrite, vsekakor pa imamo dva sloja poslikav iz dveh različnih obdobij. Za stropne poslikave stopnišča in vhodnega predela za zastekljeno steno v nadstropju, ki se jih je Mestna občina Koper odločila predstaviti, pa vendarle lahko rečemo, da so iz devetnajstega stoletja. Objekt je bil vpisan tudi v register kulturne dediščine in tako pridobil evidenčno številko dediščine, v kratkem naj bi bil razglašen še za spomenik lokalnega pomena. Glede na to, da gre za eno izmed imenitnejših palač v Kopru, si ZVKDS OE Piran prizadeva, da bi lahko v prihodnje restavriral in prezentiral še ostale stenske in

Maia Orel Jakič

stropne poslikave.« Polkrožno okensko odprtino so že odstranili in odpeljali na restavriranje. Ostala restavratorska dela pa se bodo pričela v kratkem.

PRAV V TEH PROSTORIH SE JE NAHAJALA BOGATA KNJIŽNICA FRANCESCO GRISONIJA

Grof Francesco Grisoni je bil v širšem družbenem prostoru poznan predvsem kot dobrotnik, mecen, družbenopolitični delavec in bibliofil. Predvidevajo, da je ravno on živel v družinski palači, ki jo je sredi osemnajstega stoletja po Sabinih podedoval njegov oče in prav tukaj se je nahajala bogata knjižnica, ki jo sedaj, vključno s knjižnimi omarami, hrani Osrednja knjižnica Srečka Vilharja. Grisonijeva želja je bila, da se prostora palače po njegovi smrti nameni za vzgojo in šolanje sirot oziroma siromašnih otrok.

Naklonjen odnos do kulturne zapuščine in zagotavljanje potreb sodobnega človeka se bosta v prenovljeni palači zagotovo trdno prepletala.

